

■ عبدالاله بلقزیز، اندیشمند و استاد دانشگاه مغرب
و عضو کنگره قومی - اسلامی جهان عرب

فتحی شقاقی خروجی از قائده تاریخ...

ویژگی شهید شقاقی و جنبش وی در این اصل نهفته است که باید طرح مبارزه مسلحانه به فعالیت سیاسی در آید و نمود فرهنگی نوین آن به ساختار منابع اسلامی مانند جهاد بازگرداننده شود و جنبش با واژه جهاد مزین نگردد مگر این که جهاد جزء اصول و اولویت های فعالیت های ملی قرار گرفت.

ویژگی های ذکر شده تمامی مناقب و نیکی های شهید فتحی شقاقی نیستند بلکه بسیار اندک از ویژگی های فراوان او به شمار می آیند که فرصت طرح تمامی آن وجود ندارد. می توان گفت میراث شهید ما قابل شمارش نیست ولی شایسته آن بود که برای معرفی این الگوی ارزنده و نادر

نمونه هایی را بیان داریم زیرا علاوه بر این که ارزش آن را دارد که مورد توجه علمی و تاریخی واقع گردد تا افزون بر تدوین زندگینامه آن شهید به عنوان یک شخصیت فرهیخته، مبارزه گر و فرمانده، تاریخ جنبش ملی فلسطین در دوران معاصر یعنی دوران اوج گیری مبارزات جنبش اسلامی نیز تدوین گردد.

نویسنده این مقاله افتخار آشنایی رو در رو با شهید فتحی شقاقی را در مناسبت های مختلف در بیروت (چهار مناسبت) داشت تا پیرامون مسایل فکری و سیاسی مختلف به بحث و گفت و گو بنشینیم.

خاطر نشان می گردد (شهید یکی از میهمانان اجلاس قومی اعراب و اجلاس قومی اسلامی) بود و نویسنده این سطور اعتراف دارد که دیدار با دکتر فتحی شقاقی بهترین خاطره ها را بر اندیشه راقم این سطور بر جای گذارد و آذنان می نمایم که در برابر یکی از رهبران نوین و بی همتا قرار گرفتم که سرشار از توانایی، کفایت، همت و دوراندیشی بود. بنابراین با فقدان این شهید که با گلوله های مוסاد صهیونیستی از پای در آمد. خلاء عمیق و زبان بزرگی دامنگیر ما گردید. ■

آنان و نه خصومت و جدایی ایجاد. کند وی توانست تندباد ستیزه جویی را از آنان دور سازد و با این اقدام درسی آموزنده به اصول گرایان دورقیب ملی گرایان و اسلام خواهان پیامورد و آنان را به میزان هزینه های سنگینی که بر اثر فرسایش سرمایه های وحدت میان اعراب و مسلمانان در روبرویی مقدس ملی با دشمن صهیونیستی هدر می دهند، آگاه نمود. به منظور دستیابی به حقوق مشروع و اصولی خود در بازپس گیری سرزمین های اشغالی و برقراری حاکمیت ملی و حفظ کیان امت، ترجمه عملی این آگاهی جدلی ترکیبی نزد شهید ما شقاقی (بمثابه) دفاع از عمق استراتژی عربی - اسلامی آرمان فلسطین در روبرویی با صهیونیسم و کیان تحمیلی آن در سرزمین اعراب و اسلام می باشد. گزاره گویی نیست اگر در این خصوص اذعان کنیم که وی پایه گذار چهارمین گرایش فرهنگی - سیاسی در صحنه فلسطین را پس از گرایش ملی گرای فلسطینی (درونگرا) و گرایش قومی و گرایش اسلامی بوجود آورد.

سومین طرح پل ارتباطی که در اندیشه شهید فتحی شقاقی ایجاد گردید، تجربه جنبش سیاسی وی (جنبش جهاد اسلامی) بود که با این طرح پل ارتباطی میان گفتمان سیاسی انقلابی و عمل گرای ایجاد کند، رازی را پنهان نخواهیم کرد اگر گفته شود صحنه سیاسی فلسطین سرشار از شعارهای تند انقلابی است که بر اکثر گروه ها غلبه کرده بود هر چند بهترین شیوه اولویت دادن به مبارزه مسلحانه در روبرویی با دشمن و پایبندی شدید بر عدم سست شدن اصول ملی در برابر چالش ها و سازش ها است ولی این افراطی گری انقلابی و ایدئولوژیک در واقعیت های عینی تاثیرگذار نخواهد بود زیرا طرح مبارزه مسلحانه از چارچوب متون نگارشی بیرون نمی آید مگر به ندرت و از سوی گروهی اندک که انگیزه های اعتقادی و دینی و ملی داشته باشند.

شهرستان فتحی شقاقی

فتحی شقاقی روشنفکری در میان سیاستمداران و سیاستمداری در میان روشنفکران بشمار می رفت و بلکه بر خلاف بسیاری، روشنفکری بارز و ممتاز در میان روشنفکران و سیاستمداری برجسته در میان سیاستمداران بود.

سالگشت شهادت دکتر فتحی شقاقی رهبر ملی فلسطین، فرمانده «جنبش جهاد اسلامی» فرصتی مغتنم خواهد بود تا بازنگری و ارزیابی در روند تجربه مبارزات و اندیشه های شخصیتی صورت گیرد که سمبل جدید نسل سیاسی فلسطینی و اعراب بوده است.

این نماد توانست تحول شگفت انگیزی در مسیر روند انقلاب ملت فلسطین و انقلاب های فکری در آگاهی های سیاسی تشکیلاتی معاصر جهان عرب ایجاد کند.

اگر امکان ترسیم چشم انداز این تجربه غنی می بود، می شد آن را تجربه «پل ارتباط میان فاصله ها» نامید زیرا در گذشته جدایی و فاصله زیادی در جنبش ملی فلسطین و جنبش آزادیبخش ملی - عربی ایجاد گردید و ادامه گسترش آن زبان های جبران ناپذیری بر آرمان فلسطین وارد ساخت. اولین حرفه ای که شهید فتحی شقاقی توانست بر روی آن پل ارتباطی برقرار سازد، پل ارتباط میان روشنفکر و سیاستمدار و میان اندیشمند و مبارز بود.

در شخصیت شهید شقاقی والاترین نمونه های اندیشه و شناخت و زیننده ترین لحظه های تلاش و مجاهدت بروز یافت.

تلاقی این دو ویژگی در شخصیت وی شگفت انگیز است. در حالی که در گذشته جدایی دیرینه ای در میان روشنفکران ایجاد گردیده بود و آنان را به گروهی نظریه پرداز و جدا از جامعه سیاسی میدل ساخته بود و سیاستمداران را نیز به دسته ای از عناصر حرفه ای که دچار روزمرگی و بی برنامهگی و نداشتن آگاهی و علم شده بودند، میدل نموده بود. فتحی شقاقی روشنفکری در میان سیاستمداران و سیاستمداری در میان روشنفکران بشمار می رفت و بلکه بر خلاف بسیاری، روشنفکری بارز و ممتاز در میان روشنفکران و سیاستمداری برجسته در میان سیاستمداران بود که نمونه ای بی نظیر و بی همتا بود. وی در همه شرایط بهترین دلیل برای ادعای این فرضیه بود که تاکید می دارد فعالیت های سیاسی بدون پشتوانه نظری حرکت بسوی گمراهی است و فعالیت فکری که مبتنی بر اصول ارزشی و با آرمان نباشد یک تن آسایی نظری است که اصول آن در چارچوب کامیابی نمادین بیرون نمی رود.

پل ارتباطی دیگری که وی بر روی حرفه و فاصله ای دیگر ایجاد نمود، پل میان عربیت و اسلام از دیدگاه سیاسی فلسطینی ها و اعراب بود. مبالغه آمیز نخواهد بود اگر گفته شود که شهید شقاقی از پایه گذاران مصالحه میان این دو رقیب بود. وی توانست موازنه و آشتی میان ارتباط و مناقشه